

OČUVANJE GRADITELJSKOG NASLEĐA

“Građenjem se prepoznaje jedan narod, njegove osobenosti, duh, njegov identitet. Narod koji je umeo veštije i moćnije da gradi određivao je meru svoje egzistencije stvarajući sebi sigurnija uporišta za budućnost”...

Jedna od prvih čovekovih potreba koja je kroz stepene evolucije prolazila zajedno sa njim je i kuća za stanovanje. Razvijajući svoj um i stepen inteligencije, čovek je kreirao i prilagođavao sam sebi okolinu i stanište. Ali moglo bi se reći da je naš predak izuzetno vodio računa o uklapanju staništa u prirodu, odnosno borio se da kuća bude samo ograđeni deo prirode. Međutim, ako pažljivije analiziramo te građevine, naročito one koje pripadaju razvijenijem tipu, zaključićemo da su naši preci imali visoku kulturu stanovanja i

izoštreno čulo za izvanrednu organizaciju života. Naši dedovi su znali za ugrađene dolape (plakare), za mnoge elemente koji se danas u modernoj gradnji pripisuju Šveđanima i Englezima. Graditeljski haos koji je zahvatio Srbiju posle sedamdesetih, pa i pre, dugo je lutao u puno pravaca. Želja za modernijim načinom života duboko se odrazila i na načine i stilove gradnje. Želja čoveka za nadmoći, kroz gradnju bez pravca i stila, odrazila se na mnoge građevine čineći ih rogovatnim i neskladnim.

Krajem osamdesetih, počele su

u Srbiji da niču kuće koje su modernog oblika, a isto tako duboko povezane sa graditeljskom tradicijom srpskog naroda. Iz godine u godinu, iz dan u dan, te predivne građevine počele su da osvajaju srca investitora. Bila su to dela tada redovnog profesora Arhitektonskog fakulteta u Beogradu, Božidara Petrovića.

Arhitekta Božidar Petrović rođen je 1922. godine u selu Dići, opština Ljig. Njegov razvojni put u arhitekturi bio je izuzetno plodan i trnovit. Njegova borba da srpsko graditeljsko nasleđe sačuva, osavremeni i prilagodi savremenom čoveku konačno je urodila plodom i došla do punog izražaja. Taj svoj posao profesor Petrović radi profesionalno i odgovorno, gradeći kuće sa uživanjem i za uživanje njihovih vlsnika i korisnika. To su najlepše kuće u najlepšim predelima Srbije, nikoga ne ostavljaju ravnodušnim, zaustavljaju oči prolaznika, bude setne asocijacije, okrepljuju misao i podstiču veru u obnovu nove duhovnosti u našoj arhitekturi. Ta duhovnost se ogleda u arhitektonskom skladu, izuzetno dobroj postavljenosti u pejzažu, sa strogim poštovanjem topografskih i drugih oblika terena. Istini za volju, ti oblici su uvek isti, veliki krov, jako izbačene, naglašene strehe, pros-

tran trem. To je, reklo bi se sve čime Božidar Petrović stvara svoje arhitektonske oblike. I pored zastupljenosti navedenih elemenata, stiče se utisak da su svi objekti koje imemo pred sobom, veoma malo slični jedan drugom. Ova raznovrsnost obojena nesumnjivom međusobnom sličnošću ili bolje rečeno, svojim sopstvenim prepoznatljivim identitetom, najznačajniji je kvalitet koji je Božidar Petrović postigao u svom graditeljstvu.

Svestan mesta koje je zauzeo u srpskoj graditeljskoj istoriji i

budućnosti profesor kaže:

“Napomenuću da nijedna odgovornost nije toliko utisnuta u svest čoveka kao ona kojom je sam sebe obavezao. Nečim čovek, uostalom, mora opravdati svoje postojanje. Kao akter, ja ne mogu da budem samom sebi ni sudija, ni svedok. Jesam li i koliko u pravu, o tome će možda i vreme i drugi dati sud. Znam samo da svako ko vrši opredeljenje mora na sebe da preuzme sav rizik koji iz tog opredeljenja proističe. Ja ga preuzimam”.

Darko Mirković

Priče iz života

DAN ZA PAMĆENJE

Chicago, 11. maj 2004. utorak.

Temperatura oko 75 farenhajta, vlažno je i teško se diše.

Vozimo se kolima ka aerodromu O'Hare. Skoro je 2 posle podne, a avion iz Minhena, let 434 Lufthanse, po redu letenja sleće u 1:55. Kasnimo?!...Možda...

Još uvek nisam svesna šta se zaista dešava.

2:10 Stigli smo na terminal 5 ulaz B. Ljudi stoje i čekaju, iskrcavanje putnika. Svako je tu da dočeka nekog svog. Ja još uvek ne mogu da verujem da posle pet godina provedenih u Americi, čekam da vidim poznate tople oči moje bake i mili lik majke.

Pet godina nas deli i hiljade kilometara. Da li su se promenile? Hoću li ih prepoznati u gomili ljudi koja cirkuliše kroz velika staklena vrata?

2:45 Vreme teče sporo, da li je sve uredno? Kako je baka podnela svoje prvo putovanje avionom?

3:00 VIDIM IH! VIDIM! Bakica sa šeširo, polako prati plavušu koja gura kolica sa koferima. To su one! Moja baka i mama! Istrčavam ispred vrata i nekontrolisano, neobraćajući pažnju na obezbeđenje plaćući trčim ka njima.

"Obećala si da nećeš plakati"- mamin glas podrhtava dok joj i samoj teku suze. Baka je sa osmehom i očima punim suza pala u moj zagrljaj, pažljivo milujući svoje buduće praukuče, koje se vrpolji po mom stomaku, kao da oseća da su mu stigle baba i prababa.

OVO JE DAN ZA PAMĆENJE!

...Mama je ostala ista, onakva kakvu je pamtim od poslednjeg susreta u

Budimpešti, pred moj odlazak za Ameriku. A baka? Baka mi je ostarila, kaže ubila je samoća.

Sada su obe tu i volela bih da ostanu, jer tamo nema nikoga ko bi brinu o njima kao ja i moj dragi ovde.

Sada sam potpuna. Život delim sa čovekom koji je zaista nešto posebno i presrećna sam zbog toga, tu su mi sada i baka i mama, a na putu sin koji će se roditi.

P.S. Čuvajte prve utiske, jer oni što dolaze kasnije, nikada nisu tako lepi i čisti. Onda, kad pomislite drugačije pročitajte šta ste zabeležili prvi put i osetićete sve ono što će vam kasnije nedostajati.

Anita Kostić Niketić